

la dona: «Maleïdes siguin les cadenes / --- / dels teus cabells les rosses trenes / --- / vull avorrir els braços carnosos / ja que en repòs no els puc mirar, / i aquests teus llavis, tan viciosos, / que xuclen l'ànima al besar / --- / funest amor, planter d'espines, / estrella morta, sense llum / ---», Coromines (*Termes de Meleagros*, O. C., 1328b7). O bé també en abstracte: «la raó --- la ànima dels bruts no ateny, car no sap departir ver de fals, ne virtuós de vicios, ne percepce la natura de les coses corporals», BMetge (*Somni* 1, 57.17); «vicios: luxuriosus; v. en menjar: nepos, nepotulus; vicis exercitar: luxuriari», Busa-N. *Viciositat* [Lab. 1840].

Viciar [Llull]; i sobretot *vicat*: «Diu Pere Damiani --- que dona massa *vicada*, e massa dissoluta e feta a sa guisa, ans de sos dies mor», Eiximenis, *Dones*, que empra també *vicadura*, cap. 54 (A, f° 43v.2.8), infra, si bé el ms. I (ibid. i f° 37v°), hi posa ja la forma dissimilada (tal com avui mall. *aveciar*): *vassiade*, *vassiadures*.

Ja d'antic pren un significat menys sever, de 'mal acostumat, mal criat': «Si 'n algun temps me clamí sens rahó, / cuydant que fos de mals afortunat, / yo só ben cert que fuy molt *vicat*: / molt fon millor que 'l present en què so», Ausiàs cxx, 1c. «Lo mal criat / dels fills fadrins, / que'ls fan rohins, / ben empastats / e *vicats*: / cobrint, susant, / desenculpant / ses oradures», JRoig (*Spill*, 9514). En una dita proverbial tortosina: «més *vicat* que lo cul del bacó» (Arabía, *Misc. Folkl.*, p. 176).

Sobretot en les accs. figurades, modernament s'ha tendit en general a preferir-li la forma prefixada *aviciar*, *aviciat*, i ha acabat per aplicar-se precisament a la persona mal criada; més que més, als joves o infants: *vicar* i *veciar* «mimar», *DAG.* (*miniar* err. tip.). *Vicadura*, que el *Ll. de les Dones* d'Eiximenis aplica a mals costums de les dones voluptuoses: «bé és pagesa aquella qui ha vestidura d'aur e demana burell per *vicadures*», referint-se a una dama que vol tenir per amant un criat, junt amb el marit noble (cap. 54, ms. A); però *vassiadures* en I, aquí, i en: «ama de cor puritat --- e tots carnals delits e ses *vassiadures* esquivia axí com a mort, ne't plàsiàn carnals solassos» (I, f° 210v°); veg. l'ed., 28.23. Avui, com a abstracte del caràcter *aviciat*, «mimat», d'un noi: «si 't vegés lo caganí meu, prou te'n trauria d'una arpada!... Vaylet més enmarat!... Tot ell és una *vicidural*!», Pons Mass., reflectint el parlar de la Segarra Nord (*Trascant p. l. S.*, 20). «Quin metge --- la malalta --- receptà qualsevol cosa --- la fórmula que escrivia de memòria --- sempre que la ciència havia estat reclamada per l'aprensió o la *vicidurala*», NOLLER (O. C. VII, 134.10f.).

És un matís que s'ha imposat més que enlloc en l'ús de les Illes: «*aviciar* tr.: usar de massa cariño en los nijs: *mimar*; *vicad*, -da: mimado, gachón; v. de *coçdu*: nin molt estimat; *vicadura*: carícia demasiada --- *mimo*», *DFgra.*; «*avaciadura*: carícia estremada als infants, *mimo*; *aviciar* tr.: criar els infants ab massa regalo y estremada carícia, *mimar*; *aviciat*: mimado», *Dicc.* Tarongí («Un Mallorquí», 1878); «*vicadura*;

mauvaise habitude; *vicar*: gâter», FebrCard. AMALCOVER hi dóna un matís de 'dolcesa excessiva, efeminació': «la nota general del parlar menorquí és la dolçura, suavidad, la blanor i cert *avaciament*» opinava ell (*BDLC* XI, 1920, 34).

Viciable. *Viciador* [Lab. 1840]. *Viciadura* i *aviciadura* [Belv.]. *Vicional*. *Enviciar*.

Hi havia hagut una forma catalana i romànica arcaica de *vītium*. Tal com oc. ant. *vetz* «habitude», que aviat esdevingué poc freqüent, però figura ja en l'arcaic Poema de Sta. Fe: «Deus, qui-m guardestz de tot mal *vez* / ---», v. 197, i en el nostre Ramon Vidal de Besalú: «que ja non er ben aculhitz / entre lor, hom suaus ni quetz / —estiers perfaïtz— a cuy bos *vetz* / e nobles cors es remasutz», *Abril issia* 1264; i el PSW (VIII, 718-9) n'aplega exemples escadussers de 8 textos més, de poetes dels Ss. XII-XIII. No és doncs estrany que vagi passar al bc. *bezu* segurament des d'oc. (Mitxelena, *Pasado de la l. vca.*, 143), i que hi hagi hagut algun cas esporàdic de cast. arc. *bezo*, recollit en el *dicc.* de Nebrixa. Sobretot tingué existència durable l'it. *vezzo*, sigui amb el sentit de «abitudine», o encara més, sobretot en plural, *vezzi* 'delícies', 'carícies', 'amaneraments, aires capritxosos', amb el qual ja apareix en els Ss. XIII i XIV (Barberino, Boccaccio), *vez-zoso* 'bufó, capritxós' [S. XIV]; altrament cf. *REW*, 4536, 9396.

En català una evolució popular paral·lela de *vītium* havia de conduir a *veu* m., mot que en efecte degué existir i que per tant no és estrany que n'hagi quedat una romanalla esporàdica en Eiximenis, amb el sentit de 'hàbit vicios': «lo mal *veu* de jurar és fort perillós, e procura al jurador grans mals a ssi matex e a ssa casa», *Dones*, § 193, f° 138r1; lliçó comuna als dos mss. A i B, que l'incunable canvia en *costum* i *als peccadors*; veg. l'ed. 522.28. Deu ser el mateix passatge (o una variant d'algun altre, en la mateixa obra), que l'adaptació castellana, *El Carro de las Donas*, traduït amb el cast. arcaic *bezo* (*DHistAcad.*) En català l'homonímia amb *veu* *vōcem* i *veu* *vicem* 'vegada' obligà a descartar-lo ràpidament. Però quan encara la -ce es trobava en l'etapa fonètica -ð, 'la veu' es deia llavors encara la *voð*, i aquest mot sonava *lo veð*, amb escàs perill de confusió homonímica només amb el femení *la veð* ('la vegada'). Per a un altre tractament del mot, i sentit distint, veg. *BEI* 'fissura', 'filó distint'.

D'aquell temps venia ja la formació del verb derivat 'avesar' amb les formes primitives *veðar* i *aveðar*. És sabut que entre vocals aquesta consonant del català arcaic es resolgué, en part, com a -s- sonora, d'on *avesar*, i en part es reduí a zero, d'on *vear*, *avear*: en les condicions que vaig detallar en *LleuresC*, 210, 255, 299; es recordarà que la solució zero és normal abans de l'accent, i la solució -z- en posició postònica, i que certs dialectes, com el valencià, afavoreixen més la pèrdua, d'altres afavoreixen un poc més la -z-, com el rossellonès, i en altres llocs hi ha detalls més complicats; per als quals remetem a aquell llibre. Un resultat peculiar d'aquesta ð fou que en una forma de Subj. Pres. apocopat, la -ð en posició final aparegui com a -u